

Kohtuasi C-280/22**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

25. aprill 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Raad van State (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

8. aprill 2022

Kaebajad:

1. VZW KINDERRECHTENCOALITIE VLAANDEREN
2. VZW LIGA VOOR MENSENRECHTEN

Vastustaja:

Belgische Staat (Belgia riik)

Põhikohtuasja ese

Kaebuses palutakse tühistada kuninga 10. detsembri 2019. aasta dekreet, millega muudetakse kuninga 25. märtsi 2003. aasta dekreeti isikutunnistuste kohta ja kuninga 19. aprilli 2014. aasta dekreeti konsulaaresindustes väljastatud isikutunnistuste kohta (Koninklijk besluit van 10 december 2019 tot wijziging van het koninklijk besluit van 25 maart 2003 betreffende de identiteitskaarten en het koninklijk besluit van 19 april 2014 aangaande de identiteitskaarten afgegeven door de consulaire beroepsposten).

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Eelotsusetaotlus puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määruse (EL) 2019/1157 liidu kodanike isikutunnistuste ning vaba liikumise õigust kasutavatele liidu kodanikele ja nende pere liikmetele väljaantavate elamis lubade turvalisuse suurendamise kohta artikli 3 lõigete 5 ja 6 ning artikli 14

kehtivust koostoi mes komisjoni 30. novembri 2018. aasta rakendusotsusega C(2018) 7767, millega nähakse ette kolmandate riikide kodanikele mõeldud ühtse elamisloavormi tehniline kirjeldus ja tunnistatakse kehtetuks otsus K(2002) 30691. Eelotsusetaotluse õiguslik alus on ELTL artikli 267 esimese lõigu punkt b.

Eelotsuse küsimus

Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määruse (EL) 2019/1157 liidu kodanike isikutunnistuste ning vaba liikumise õigust kasutavatele liidu kodanikele ja nende pereliikmetele väljaantavate elamislubade turvalisuse suurendamise kohta artikli 3 lõiked 5 ja 6 ning artikkel 14 koostoi mes komisjoni 30. novembri 2018. aasta rakendusotsusega C(2018) 7767, millega nähakse ette kolmandate riikide kodanikele mõeldud ühtse elamisloavormi tehniline kirjeldus ja tunnistatakse kehtetuks otsus K(2002) 30691, on kehtivad ja kooskõlas ELTL artikliga 16 ja – artikli 3 lõigete 5 ja 6 osas – ELTL artikliga 21 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklitega 7, 8 ja 52, koostoi mes

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määruse (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta artiklitega 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 25, 32, 35 ja 36,

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiivi (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK, artiklitega 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 27 ja 28, ja

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määruse (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ, artiklitega 1, 2, 3, 4, 5, 10, 28 ja 42,

osas, milles määruse (EL) 2019/1157 artikli 3 lõigetes 5 ja 6 on sätestatud, et isikutunnistuse omaja kaks sõrmejälge salvestatakse isikutunnistuse andmekandjale koostalitusvõimelises digivormingus,

ning osas, milles määruse (EL) 2019/1157 artikli 3 lõigetes 5 ja 6 ning artiklis 14, koostoi mes komisjoni 30. novembri 2018. aasta rakendusotsuse C(2018) 7767 lisaga 3, on sätestatud, et sõrmejälgede andmed salvestatakse artikli 2 punktides a ja c osutatud isikutunnistustel ja elamislubadel selliselt, et sõrmejälgede digitaalne kujutis salvestatakse RFID tehnoloogiat kasutavale ja juhtmevabalt/kontaktivabalt loetavale elektroonilisele mikrokiibile?

Viidatud liidu õigusnormid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1157 liidu kodanike isikutunnistuste ning vaba liikumise õigust kasutavatele liidu kodanikele ja nende pereliikmetele väljaantavate elamislubade turvalisuse suurendamise kohta (edaspidi „määrus 2019/1157“), eeskätt artikli 3 lõiked 5 ja 6 ning artikkel 14

Komisjoni rakendusotsus C(2018) 7767, millega nähakse ette kolmandate riikide kodanikele mõeldud ühtse elamisloavormi tehniline kirjeldus ja tunnistatakse kehtetuks otsus K(2002) 30691

Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon (edaspidi „EIÕK“), eeskätt artikkel 8

Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“), eeskätt artiklid 7, 8 ja 52

Lapse õiguste konventsioon, eeskätt artiklid 3, 8 ja 16

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (edaspidi „määrus 2016/679“), eeskätt artiklid 1, 2, 3, 4, 5, 9, 25, 32, 35 ja 36

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (edaspidi „direktiiv 2016/680“), eeskätt artiklid 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 27, 28 ja 29

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (edaspidi „määrus 2018/1725“), eeskätt artiklid 1, 3, 4, 5, 10 ja 42

Viidatud liikmesriigi õigusnormid

25. novembri 2018. aasta seadus riigiregistri ja rahvastikuregistriga seotud mitmesuguste normide kohta (*Wet van 25 november 2018 houdende diverse bepalingen met betrekking tot het Rijksregister en de bevolkingsregisters*; edaspidi „25. novembri 2018. aasta seadus“), eeskätt artikkel 27

19. juuli 1991. aasta seadus rahvastikuregistri, isikutunnistuste, välismaalase tunnistuste ja elamislubade kohta (*Wet van 19 juli 1991 betreffende de*

bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten; edaspidi „19. juuli 1991. aasta seadus“) eeskätt artikkel 6

Kuninga 10. detsembri 2019. aasta dekreet, millega muudetakse kuninga 25. märtsi 2003. aasta dekreeti isikutunnistuste kohta ja kuninga 19. aprilli 2014. aasta dekreeti konsulaaresindustes väljastatud isikutunnistuste kohta (*Koninklijk besluit van 10 december 2019 tot wijziging van het koninklijk besluit van 25 maart 2003 betreffende de identiteitskaarten en het koninklijk besluit van 19 april 2014 aangaande de identiteitskaarten afgegeven door de consulaire beroepsposten*; edaspidi „vaidlustatud kuninga dekreet“), eeskätt artiklid 4 ja 5

Kuninga 25. märtsi 2003. aasta dekreet isikutunnistuste kohta (*Koninklijk besluit van 25 maart 2003 betreffende de identiteitskaarten*; edaspidi „kuninga 25. märtsi 2003. aasta dekreet“)

Põhiseadus (*Grondwet*), eeskätt artiklid 10, 11, 22, 22bis, 33, 37, 105, 108 ja 159

30. juuli 2018. aasta seadus füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel (*Wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens*; edaspidi „30. juuli 2018. aasta seadus“), eeskätt artiklid 2, 4, 5, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 58, 59 ja 60

Viidatud liikmesriigi kohtupraktika

Grondwettelijk hof (konstitutsioonikohus, Belgia), 14. jaanuari 2021. aasta otsus nr 2/2021

Viidatud liidu kohtupraktika

6. detsembri 2005. aasta kohtuotsus Gaston Schul Douane-expediteur, C-461/03, EU:C:2005:742

Kohtuasi C-61/22, hetkel Euroopa Kohtu menetluses

Asjaolude ja põhikohtuasja lühikokkuvõte

18. veebruaril 2020 esitatud hagiga palutakse tühistada vaidlustatud kuninga dekreet.
- Määruses 2019/1157 on sätestatud, et isikutunnistustel peab olema üliturvaline andmekandja, mis sisaldab isikutunnistuse omaniku näokujutist ja kahte sõrmejälge koostalitlusvõimelises digivormingus. Liikmesriigid kohaldavad biomeetriliste tunnuste kogumiseks tehnilisi kirjeldusi, nagu on ette nähtud rakendusotsusega C(2018) 7767 (artikli 3 lõige 5). Andmekandja peab olema piisava salvestusmahu ja -võimega, et tagada kontaktivabalt ligipääsetavate

andmete terviklikkus, autentsus ja konfidentsiaalsus. Liikmesriigid vahetavad andmekandja kinnitamiseks ning biomeetriliste andmete saamiseks ja kontrollimiseks vajalikku teavet (artikli 3 lõige 6). Komisjon kehtestab rakendusaktidega täiendavad tehnilised kirjeldused, tagamaks vajaduse korral, et isikutunnistused ja elamisload vastavad tulevastele minimaalsetele turvastandarditele (artikkel 14). Määrust 2019/1157 kohaldatakse alates 2. augustist 2021 (artikkel 16).

- 3 19. juuli 1991. aasta seadust muudeti 25. novembri 2018. aasta seadusega. Konkreetselt 19. juuli 1991. aasta seaduse artiklit 6 muudeti 25. novembri 2018. aasta seaduse artikliga 27. Artikli 6 § 2 lõiget 3 täiendati sättega, mille kohaselt pidid isikutunnistus ja välismaalase tunnistus sisaldama ka järgmisi elektrooniliselt loetavaid isikuandmeid: isikutunnistuse omaniku vasaku ja parema käe nimetissõrme või – selle sõrme invaliidsuse või sobimatuse korral – kummagi käe mõne muu sõrme sõrmejälgede digitaalne kujutis. Kuningas määrab sõrmejälgede digitaalse kujutise võtmise tingimused ja üksikasjaliku korra. 25. novembri 2018. aasta seaduse artikli 27 suhtes esitati Grondwettelijk Hof'ile (konstitutsioonikohus, Belgia) viis tühistamiskaebust, kusjuures ühe neist kaebustest esitas kaebaja nr 2. Nimetatud kaebused jäeti 14. jaanuari 2021. aasta otsusega nr 2/2021 rahuldamata.
- 4 Vaidlustatud kuninga dekreediga rakendatakse määrust 2019/1157 ja 25. novembri 2018. aasta seadust. Vaidlustatud kuninga dekreeidi artikliga 4 muudetakse kuninga 25. märtsi 2003. aasta dekreeidi artiklit 3. Viimati nimetatud dekreeidi artikli 3 §-s 1 on sätestatud, et isikutunnistusel on kaks elektroonilist kiipi ja kahedimensiooniline triipkood. Uus artikli 3 § 5 näeb muu hulgas ette, et sõrmejäljed digitaliseeritakse kohaliku omavalitsuse asutuse algatusel *ad hoc* sensoritega ning et sõrmejälgede digitaalne kujutis edastatakse riigiregistri teenistuste poolt turvaliselt isikutunnistuse väljastajale, et see kujutis elektrooniliselt isikutunnistusele integreerida. Vaidlustatud kuninga dekreeidi artikliga 5 lisatakse kuninga 25. märtsi 2003. aasta dekreeidi artikkel 3/1, mis on sõnastatud järgmiselt: „*Artikkel 3/1 – Kui isikutunnistuse või välismaalase tunnistuse omanik ilmub – kõigepealt alusdokumentide esitamiseks vastavalt artikli 3 §-le 3 ja seejärel kõnealuse isikutunnistuse/välismaalase tunnistuse [kättesaamiseks] – oma kohalikku omavalitsusse, kontrollib kohaliku omavalitsuse teenistuja enne isikutunnistuse/välismaalase tunnistuse [väljastamist], kas isik, kes vastuvõttu ilmus, on ka tegelikult isikutunnistuse või välismaalase tunnistuse omanik, tehes seda eeskätt isiku näo ja foto visuaalse võrdlemisega ja isiku sõrmejälgede võrdlemisega isikutunnistusel/välismaalase tunnistusel olevate sõrmejälgedega, kui need on sellel salvestatud. Kahtluse korral isikutunnistuse või välismaalase tunnistuse omaniku identiteedis jäetakse isikutunnistus/välismaalase tunnistus [väljastamata], kuniks omaniku identiteet on kindlaks tehtud.*“

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 5 Mõlema väitega, mis puudutavad vaidlustatud kuninga dekreeedi artiklit 4, ja – esimese väite puhul – nimetatud dekreeedi artiklit 5, heidavad kaebajad ette EIÕK artikli 8, harta artiklite 7, 8 ja 52, lapse õiguste konventsiooni artiklite 3, 8 ja 16, põhiseaduse artiklite 10, 11, 22, 22*bis*, 33, 37, 105, 108 ja 159, määruse 2016/679 artiklite 1, 2, 3, 4, 5, 9, 25, 32, 35 ja 36, direktiivi 2016/680 artiklite 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 27, 28 ja 29, 30. juuli 2018. aasta seaduse artiklite 2, 4, 5, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 58, 59 ja 60 ning määruse 2018/1725 artiklite 1, 3, 4, 5, 10 ja 42 rikkumist, samuti oluliste vorminõuete rikkumist, mille järgimata jätmine toob kaasa õigusakti tühisuse, „eeskätt vaidlustatud dekreeedi nõutava õigusliku aluse puudumise“.
- 6 Esimeses väites heidavad kaebajad sisuliselt ette seda, et vaidlustatud kuninga dekreeedi aluseks on määrus 2019/1157 (esimene osa) ja 25. novembri 2018. aasta seaduse artikkel 6 (teine osa), mis ei ole aga vaidlustatud dekreeedi korrektsed õiguslikud alused. Nii määrus 2019/1157 kui ka ja 25. novembri 2018. aasta seaduse artikkel 6 sisaldavad nimelt ebaproportsionaalset sekkumist „õigusesse eraelu puutumatasele“. Lisaks heidavad kaebajad oma teises väites sisuliselt ette seda, et vaidlustatud kuninga dekreeedi aluseks on määrus 2019/1157, mis ei ole vaidlustatud dekreeedi õige õiguslik alus. Kõnealune määrus rikub õigust eraelu puutumatasele sellega, et määrukses ei tagata töödeldavate sõrmejäljeandmete terviklikkust ja konfidentsiaalsust.

Eelotsusetaotluse põhjenduse lühikokkuvõte

- 7 Esimeses ja teises väites leitakse, et määrus 2019/1157 on kehtetu, mistõttu puudub vaidlustatud kuninga dekreeedil õiguslik alus.
- 8 Kuna liidu toimingute võimaliku kehtetuse tuvastamine on Euroopa Liidu Kohtu, mitte liikmesriigi kohtu pädevuses, esitab eelotsusetaotluse esitanud kohus eespool viidatud eelotsuse küsimuse.
- 9 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab, et kaebajad on viidanud asjaolule, et praegu Euroopa Kohtu menetluses olevas kohtuasjas C-61/22 on esitatud sarnane küsimus.